

Олександр ОХРЕМЧУК

здобувач освітньо-професійної програми

«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ

Науковий керівник – д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту,

публічного управління та персоналу ЗУНУ Руслан АВГУСТИН

ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ УПРАВЛІНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ НА РІВНІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

За декілька останніх років відбувається дуже багато змін в Україні, які стосуються місцевого урядування. Було запроваджено реформу з децентралізації влади в Україні, яка відбувається з метою підвищення рівня життя громадян. Процес полягає у передаванні повноважень та бюджетів від центральних органів державної влади на місцевий рівень. Позитив такої реформи полягає в тому що за рахунок децентралізації місцеві бюджети громад будуть наповнюватися самостійно та не залежатимуть від рішення центральних органів виконавчої влади в Україні. Тобто зараз місцеве самоврядування має широкий спектр повноважень які дозволяються їм розробляти власні портали та власну структуру електронного урядування. По факту це правильне рішення, оскільки загальний процес розвитку України не повинен надто сильно впливати на покращення рівня життя в окремих громадах. Звичайно є й недоліки в запровадженні власних порталів місцевим самоврядуванням, оскільки це потребує більших затрат коштів ніж розробка цілісного єдиного portalу. Проте декілька областей на даний момент часу уже здійснили ряд успішних розробок в сфері електронного урядування.

Звичайно найбільш ефективним є використання існуючих інструментів готових до запуску а саме розроблених Порталі державних послуг iGov та Єдиного державного portalу адміністративних послуг. Щодо першого то питання стоїть лише у запуску готових розроблених послуг в регіоні, щодо другого portalу то на даний момент підключення неможливе оскільки відсутні послуги які можна було б запустити [1].

В Тернопільській області Портал державних послуг iGov працює у вигляді пілотного проекту з електронного урядування, між громадською організацією «Технології проти корупції» яка займається розробкою portalу та керівництвом Тернопільської ОДА в особі голови ОДА та голови Обласної Ради було підписано меморандум про співпрацю. На базі меморандуму було зроблено місцевий портал який отримав назву Електронні послуги Тернопільської області: офіційний веб-portal, який працює у тестовому режимі (посилання <https://ternopil.igov.org.ua/>). По факту це той самий портал що і Портал державних послуг iGov, проте з окремою вибіркою послуг по Тернопільській області.

Оскільки за умовами співпраці Тернопільська область бажала долучитись не лише до загального порталу але й мати власний ресурс електронних послуг. Тому було прийнято рішення створити окремий портал для Тернопільської області.

Зазначений вище варіант вирішення питання щодо співпраці не був новим у практиці впровадження саме послуг Порталу державних послуг iGov. Також за таким самим принципом вибірки існує Портал електронних послуг Київської міської державної адміністрації. На нашу думку такий управлінський варіант вирішення питання щодо співпраці з точки зору волонтерського проекту є розумним рішенням. Окрім офіційних розпоряджень окремі міста підключаються самі без меморандумів та решти речей.

Перевагами підключення до iGov місцевого урядування є в тому що по-перше це зекономить значну суму коштів на розроблення власного порталу, по-друге це дозволить наповнити єдиний ресурс де будуть доступні послуги всієї України а по-третє у зв'язку з децентралізацією бюджетів окремі державні органи місцевого урядування зацікавлені в тому щоб надавати певний перелік послуг якомога найкраще оскільки є такі послуги які не прив'язані до місця реєстрації громадян і їх можна отримати екстериторіально у будь-якому куточку України [2]. Для прикладу видача паспорта громадянина України для виїзду за кордон є такою послугою і громадяни можуть звернутись у той підрозділ, який їм порекомендували і кошти за оплату послуги будуть надходити у бюджет того міста чий працівники надали такий сервіс. Як уже зазначалось раніше на порталі є можливість оцінки послуги в тому чи іншому регіоні, та можливість залишити відгук, користувачі заздалегідь можуть дізнатись як працюють наймані адміністратори у різних підрозділах.

Не зважаючи на те, які переваги у запровадженні електронного урядування і саме Порталу державних послуг iGov на практиці команда волонтерів стикнулася з величезною кількістю недоліків запровадження електронних послуг в «точковому» режимі на місцевому рівні. Хоча по факту місцеве урядування підпорядковується за законом громадянам є окремі виконавчі органи, які підпорядковуються окремим міністерствам. Проблеми полягають в тому що не завжди бажання місцевих органів влади достатньо для запуску електронних послуг в конкретному місті оскільки як зазначалось раніше через розгалужену підпорядкованість деякі управління можуть категорично відмовитись без вказівки їхнього міністерства. Суть бюрократичності державних органів полягає в тому що без затвердженого 5-ма чиновниками документу ніхто нічого робити за власної ініціативи не буде.

Загальною проблемою розвитку електронного урядування є недосконалість законодавства, саме ця причина є найбільшим недоліком у впровадження будь-якої системи електронного урядування [2]. На даний момент

ми маємо прогалини в законодавстві, які гальмують розвиток е-уряду але й є такі, які навпаки сприяють його розвитку, особливо на місцевому рівні. Оскільки наше законодавство є дещо застарілим особливо в напрямку захисту даних та ІТ-технологій є багато речей, які ним не визначені і саме завдяки тому що певне питання чітко не заборонено законодавством у зв'язку з тим що в принципі немає норми яка б його регулювала й відбувається впровадження окремої групи послуг. Це напевно одна із багатьох ситуацій в якій перетинаються електронне урядування та законодавство, коли саме відсутність необхідних норм сприяє розвитку саме волонтерського проекту і в той же ж час через неефективність менеджменту проекту, у випадку впровадження Єдиного державного порталу адміністративних послуг, гальмує його.

Звичайно набагато легше впроваджувати ті нововведення, які не стикаються з величезним опором бюрократичної системи. Звичайно впровадження електронного урядування за допомогою волонтерського проекту не є надзвичайним нововведенням, оскільки таким чином запрацювала система державних закупівель Прозоро, проте важкість запровадження системи надання електронних послуг полягає в тому що хтось з державних органів повинен надавати ці послуги через платформу [3]. Неможливо розробити систему, яка буде готовою без введення її хоча б в тестову експлуатацію, особливо таких масштабів. На нашу думку таки варто використовувати можливість впровадження такої системи навіть через законодавчі прогалини.

Окрім уже відомої проблеми та способів її уникнення, проблема також полягає в тому що відбувається подвійне підпорядкування структурних підрозділів окремих виконавчих органів, для прикладу реєстрацією бізнесу займаються реєстраційні відділи при міських радах, об'єднаних територіальних громадах, районних адміністраціях, незважаючи на те що в них є свій керівник на місці в особі Голови, який приймає їх на роботу, реєстратори також підпорядковуються Міністерству юстиції за яким закріплений нагляд та перевірки за ними. У цьому випадку вони підпорядковуються як центральним органам виконавчої влади так і місцевим, тут вини кає певна колія чие «слово» важливіше. Чи не повинен бути окремий орган, чи певна наглядова рада яка б просто консультувала органи які надають певні послуги. На практиці ця ситуація з подвійним підпорядкуванням в різних містах різна і зазвичай залежить від прямої вказівки міністерства або лідерського впливу Голови.

На нашу думку питання вирішення цієї проблеми на місцевому рівні лежить виключно через систему переговорів з місцевим керівником та його внутрішніх лідерських переконань. Це звичайно надто непевний метод вирішення питання, проте для волонтерського проекту, діяльність якого нічим не закріплення це ледве не єдиний варіант вирішення питання. Саме через таку

тенденцію розвиток системи надання електронних послуг такий нерівномірний по всій Україні.

Список використаних джерел:

1. Августин Р. Р., Богач Ю. А. Управління інформаційними зв'язками : навч. посіб. Тернопіль : ЗУНУ, 2013. 241 с.
2. Августин Р. Р., Електронне урядування як необхідна умова детінізації та протидії корупції. *Збірник матеріалів доповідей укладено за матеріалами круглого столу, приуроченого 100-річчю запровадження державної служби в Україні: «Публічна служба в Україні: реалії та перспективи розвитку»*. Тернопіль: СМП «ТАЙП», 2018. С. 94-96
3. Августин Р. Р. Електронне урядування як інформаційна база забезпечення взаємодії влади і бізнесу. *Збірник матеріалів доповідей науково-практичної конференції з міжнародною участю «Влада і бізнес: актуальні проблеми партнерства»*. Тернопіль, 2013, 104-107.

Максим ПАВЛЮЧЕНКО

здобувач освітньо-професійної програми
«Управління персоналом», ЗУНУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ Олександра МАРЦІНКОВСЬКА

СУТНІСТЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Розвиток системи управління персоналом пов'язують із виникненням і становленням ринкової економіки, проте її основи було закладено з появою найманих працівників. Термін “управління” визначають як цілеспрямовану дію на об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у зв'язку зі зміною обставин. Управляти можна технічними системами, автомобілем, конвеєром, людьми (працівниками, колективами працівників, групами, підприємством) тощо

У складі управління виділяють ряд категорій, серед яких особливе місце посідає управління персоналом. Варто зазначити, що у вітчизняній та зарубіжній економічній літературі управління персоналом часто ототожнюють із кадровим менеджментом. Так, кадровий менеджмент – це система видів діяльності, насамперед управлінської, як окремих керівників, так і всього апарату управління [1; 2].

Деякі дослідники обмежують вплив на персонал з боку керівників підприємства і трактують систему управління персоналом – як дії керівництва щодо формування кадрів підприємства, розвитку персоналу, удосконалення організації праці, стимулювання, створення безпечних умов праці [3]. Під